

פרוטוקול מס' 287

מישיבת ועדת העבודה
מיום ה', ט' באדר ב' תשל"ו - 11.3.1976, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
פ. גרופר
ה. זיידל

מוזמנים:

ד. בן-חורין - המוסד לביטוח לאומי
מ. לויין - המוסד לביטוח לאומי
י. כפלאוי - משרד העבודה
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים
מ. רונן - איחוד התנועה הקיבוצית

א. בכנר

רכז מידע:

א. עצמון

רשמה:

סדר היום: דיון בחוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 11),
תשל"ו-1976.

1315

(תק"ל קיום 21.3.76)

היו"ר ש. ארבל:

אני פותחת את הישיבה.

חוק שירות מילואים (תקון מס' 11), תשל"ו-1976

הנושא הזה הועבר אלינו ממליאת הכנסת. מכיון שזה נושא חשוב ודחוף נתנו לו עדיפות ראשונה מבחינת סדר הדיונים. הזמנו לישיבה היום את נציג התנועה הקיבוצית ואת נציגי המוסד לביטוח לאומי. אני מבקשת מר לויך להסביר לנו את הנושא.

מ. לויך:

ראשית - אנחנו מקדמים בברכה את הצטרפותם של אנשי הקיבוצים והמושבים השיתופיים למסגרת חוק שירות מילואים. בזמנו כאשר חוק שירות מילואים חולק, על כמה שזכור לי, התנועה הקיבוצית לא היתה מעוניינת לשאת לא בעומס הכספי וגם לא ליהנות מהתגמולים מכיון שהתשלומים היו קטנים. אני מבין שחלה תמורה די ניכרת בקרב אנשי התנועה הקיבוצית. חוק מגעים בינינו הגענו לידי הסכמה הדדית שאנשי הקיבוצים והמושבים השיתופיים יהיו בעלי זכויות שוות במסגרת החוק, כולל החובות הנובעות מתשלומים ודיווח שיוטלו עליהם.

היו"ר ש. ארבל:

לשכיר מחשבים את דמי הביטוח בהתאם למשכורתו ובהתאם לכך הוא מקבל את התגמול כאשר הוא יוצא למילואים - מה יקבל חבר קיבוץ כאשר הוא יוצא למילואים?

מ. לויך:

הוא יקבל לא פחות מהמינימום - זה חל לגבי כל ציבור העובדים.

נקודה שניה שיש בזה השלכה מסויימת ואולי חשובה. עד עכשיו לפי הנוסח שבחוק, עובד שעבד אצל מעביד אחד או מקום עבודה אחד פחות מ-75 ימים רצופים אז המעביד היה משלם לקרן חופשה והאיש היה מבחינת זכאי אבל היה מקבל את זה במגשרין מקרן החופשה. נוכחנו לדעת בעיקר כאשר יש גיוס המצוי במשך תקופה ארוכה, שחלק מאותו ציבור שכן שהוא יוצא נפסד מכיון שחלק מהמעבידים לא הכניסו תשלומים לקרן ובסופו של דבר נוצרו בעיות פנימיות ומינהליות. העובד היה צריך ללכת מקרן לקרן, בעיקר לגבי אותם עובדים שהיו קשורים בכמה קרנות ובאזורים שונים. חלקם פנו למוסד לביטוח לאומי לקרן ההשוואה ואז הבעיות מצאו את פתרונן אבל זה לא היה פתרון במסגרת החוק. זה בא לפתור את הבעיה האמיתית בדואלית של אותו אדם. משום כך אנחנו מציעים שהתשלומים מכל ציבור העובדים ייעשו ללא כל סייג ע"י קרן ההשוואה של המוסד לביטוח לאומי ואותם קרנות חופשה יצטרכו להמציא לנו את כל הפרטים האישיים.

נקודה נוספת, טוב מהלקחים שהסקנו מלפנת

יום הכפורים. אם האדם היה עובד שכיר או עצמאי ערב צאתו למילואים - והיה אצלנו טווח של 60 יום - ראינו אותו כתאריך היותו עובד זהשכר בתאריך זה שימש בסיס לחישוב. אחרי מלחמת יום הכפורים כאשר השירות במילואים נעשה יותר אינטנסיבי. אנשים שרתו תקופות ארוכות, חזרו הביתה, ואחרי תקופה של חודש חודשיים נקראו שוב למילואים. היה מספר לא קטן של מקרים שאנשים לא הספיקו לעבוד. היו כאלה שהמעביד היה במילואים והמפעל נסגר ולא היה להם לאן לחזור. בעיקר אחרי האוירה שהיתה, היתה דרושה התארגנות מסויימת כדי שיוכלו לחזור לחיי עבודה תקינים. הגענו למסקנה שהבעיה הזאת צריכה למצוא את פתרונה במסגרת החוק. לכן אנחנו מציעים: אם אדם בפרק זמן כפני שיקבע בתקנות נקרא לשרת למחדש במילואים יראו אותו לענין שירותו הנוסף, הן מבחינת עצם החוק והן מבחינת דרכי החישוב של התשלום כאילו הוא המשיך לשרת במילואים לגבי התקופה הנוספת מתום תקופת השירות הקודם.

מ. לוינ:

אולם אם אדם בא ואמר שתוך פרק הזמן הזה הרווחתי יותר ומדוע אני אקבל תגמול לפי מה שהיה לפני 60 היום האלה? - נתנו בחירה שאם לאדם יוצא לקבל תגמול יותר גבוה תוך פרק הזמן הזה של בין שירות לשירות הוא יקבל את התגמול הגבוה יותר.

נקודה נוספת - פה הלכנו למצוא פתרון בצורה כוללנית לגבי נערים עובדים עד גיל 18 שנעדרו מעבודתם עקב השתתפותם בחינוך קדם-צבאי (גד"ע). פה ניתנו הנחות מכיון שאין ביטוח בשבילם.

נקודה נוספת לגבי פיתוח שירותי רווחה למשרתים במילואים ובני משפחותיהם. פה התעוררו בעיות ואתן דוגמא לכך. תקופה אחרי המלחמה היתה התחייבות להקים בחיפה מועדון לבני המשפחה. זה יכול להיות גם באזורים די מרוחקים כמו בסיני, למשל, להמציא להם תקליטים שעשויים להרים את המורל, ויש דוגמאות נוספות.

הפיסקה... ובלבד שסך כל הענקות לשנה לא יעלה על 0.25% מאומדן הגביה השנתית של קרן ההשוואה מתייחסת לשני הדברים גם לגדנ"עים וגם לשירותי רווחה, פשוט היתה כאן טעות בהדפסה.

סעיף נוסף בקשר לקיזוז של דמי הביטוח לקרן השוואה. לפי החוק העיקרי קיימת מערכת הדוקה של שיאום התשלום לקרן ההשוואה ותשלומי דמי הביטוח לפי חוק הביטוח הלאומי. מוצע לאפשר קיזוז התגמול כנגד החוב של דמי ביטוח, כמו שלפי חוק הביטוח הלאומי ניתן לקזז חוב של דמי ביטוח כנגד גימלה המשתלמת לפי אותו חוק.

היו"ר ש. ארבלי:

בענין הקיצבאות - עד עכשיו זה היה כלול בשכר וכאשר עובד יצא למילואים

הוא קיבל.

מ. לוינ:

לגבי עובד הגיל זה כמו נפגעי עבודה. לוקחים את שכרו של האדם ובהתאם לכך מחשבים. פרט למקרה אחד, בשעתו הוספנו את הילדים - לגבי התגמול המינימום. אחרי הרפורמה זה בוטל כי זה מוצא את ביטויו בקיצבת הילדים. בכל אופן כאן אנחנו לא מתייחסים לזה.

היו"ר ש. ארבלי:

כלומר, השוואת התשלומים של קיצבת ילדים מהבחינה הזאת לגבי הביטוח הלאומי

לא משחקת פה?

מ. לוינ:

לא - היום כאשר משלמים החל מהילד הראשון לכל האוכלוסייה אז אפילו איש שאיננו עובד ומשרת במילואים הוא מקבל בעד הילד שלו.

נקודה נוספת - לגבי חברי קיבוצים והמשבשים השיתופיים זה יחול מ-1 ביולי 1974. כי עד 30 ביוני הצבא שילם לכל האוכלוסייה ורק החל מהראשון ביולי הקרן התחילה לתפקד כפי שמתפקדת בזמנים כתיקונם. ואז הבעיה היתה משמעותית לגבי חברי קיבוצים ומושבים הן מבחינת התגמולים והן מבחינת דמי הביטוח.

מ. רונן:

אני רוצה להודות על הזרז בטיפול בהצעה הזאת. בזמנו התנועה הקיבוצית ביקשה לא להיכלל במסגרת חוק קרן השוואה, לא כדי להשתמט אלא ראינו בנושא זה ביטוח קצר מועד היות והתשלומים והתגמולים הלכו במקביל. ראינו בכל משק את המוסד הביטוח העצמאי הטוב ביותר, מבלי להגיע לדיווחים ומבלי להגיע להצהרות הוא מבטח את עצמו בצורה טובה ביותר.

אחרי מלחמת יום הכפורים חל שינוי גדול והשינוי מתבטא ב-2-3 שטחים: אופי היחידות בהם משרתים. הרוב המכריע של בני המושבים הוא כזה שהוא מחייב ריבוי שירות מילואים כי רובם הגדול משרתים ביחידות קרביות. מספר ימי המילואים שלהם הוא לאין ערוך יותר גדול מהמוצע של האוכלוסיה הכללית - אבל זה עוד לא היה מצדיק את העניין. אלא חל שוני גדול בין משק אחד לשני, זה קשור לגיל החברים. יש משקים עם גיל מבוזר ויש משקים עם גיל צעיר ומאידך יש בעיות של המכנה הדמוקרטי שלהם. מספר ימי המילואים של האוכלוסיה המבוגרת יחסית הוא נמוך. לכן נוצר שוני גדול בין משק אחד לשני והם אמרו שאינם יכולים לשאת בזה יותר.

דבר שלישי - הרגשת החברים עצמם שמשרתים עם אחרים במילואים ויודעים שהאחרים מקבלים תמורה מעד השירות שלהם. גנים רבים אמרו שהם רוצים להיות שווים. כל זה הביא אותנו לפנות לשר העבודה ולבקש את השינוי בחוק - אני שמחה ומודה שנענינו לבקשה הזאת.

ה. זיידל:

אני מקדם בברכה את השינוי שהקיבוצים והמושבים יהיו במסגרת החוק של קרן השוואה. יש לי כמה שאלות שאני רוצה להציג אותן בהזדמנות זו בנוגע לקרן השוואה. מהו המצב של קרן ההשוואה - האם היא מכסה את עצמה? היו הרבה טענות לקרן השוואה אחרי מלחמת יום הכפורים. מצד אחד היה פיגור בתשלומים ומצד שני התברר ששילמו מיליון לירות לאלה שלא מגיע. בהזדמנות זו כאשר באים לתקן את החוק רצוי שנדע מה המצב בקרן.

שאלה שניה - איך אפשר לבצע את זה בצורה רטרואקטיבית? - לפי איזה מודד ישלמו לגבי העבר, ההכנסה היתה לגמרי אחרת אז?

בנוגע לסעיף 5 שמדבר על מענקים, מי יחליט איזה שירותי רווחה יינתנו, האם המועצה?

לגבי סעיף הקיזוז שאתם מציעים להוסיף - נדמה לי שקרן השוואה עומדת בפני עצמה ולא יתבן שיהיה קיזוז של חוב של דמי ביטוח. כאן מדובר על קרן ולא על דמי ביטוח ופתאום להתחיל לקזז? לי נדמה שאלו שני נושאים אחרים. אחרת מישהו יגיד למה אני צריך לעשות קרן השוואה במוסד לביטוח לאומי אני יכול לעשות את זה במקום אחר? בפנט כאשר הנושא הוא עדין, מדובר על שירות במילואים. הייתי מציע שנזמין את יושב-ראש המועצה של קרן השוואה.

ד. בן-חורין:

בקשר לסעיף של מענקים בפרוש נאמר בסעיף 14(א) לאחר התייעצות עם המועצה. במועצה מיוצגים כל הארגונים המעוניינים בדבר וליד המועצה יש גם ועדת כספים ואין פעולה, לאו דוקא כלכלית, אלא כל דבר עקרוני או לא, הכל מובא בפני שפי האינסטנציות של המועצה ורק לאחר מכן זה מובא לכנסת. מתוך הנסיון שהיה לנו היו שני פרויקטים שעשינו אחד בצאלים והשני בחיפה. כל העניין הזה היה מאד נסיוני והמועצה קיבלה את זה ברוח טובה ואפילו עודדה את הנהלת הקרן להרחיב את הפעולה הזאת. כתוצאה מהעודד שלהם באה ההצעה לעגן את הפעולה בחוק.

ד. בן-חורין:

בקשר לענין ההתחשבות עם הקיבוצים
רטרואקטיבית, הדבר נראה בעינינו פשוט

ולמה? - הם הרי משלמים כל הזמן דמי ביטוח והכל רשום אצלנו ולפי אותו
בסיס נשלם להם כך שהבעיה הזאת איננה בעיה,

לגבי המצב הכספי של הקרן - המצב בכלל
עומד בצורה חיובית. אבל אם הולכים ומפתחים את זה לפי שהחוק מחייב שלושה
חשבונות, שכירים, עצמאיים ותלמידים, סך הקרן עומדת בעודף בסדר גודל
של 300 מיליון ל"י אבל הסכום הזה הוא מחשבון השכירים ולא מחשבון של
האחרים. לעומת זאת יש לנו חשבון מסויים של תלמידים ששם גם אם לא נכפיל
אלא פי 4 אין לנו פתרון. הגרעון גודל והמועצה היום יושבת על זה ונותנת
את דעתה בנושא. בעלתה הצעה להעלות את תשלום דמי הביטוח. אם יעלו את דמי
הביטוח לעצמאיים אולי זה יכסה את עצמו. לעומת זאת אצל תלמידים מה שלא
תעשה, ולא נוכל היום לעשות שינוי רדיקלי, יהיה גרעון. היום הועלו כמה
מחשבות במועצה ולאחר הדיונים וההחלטות שיתקבלו נבוא הנה ונביא את ההצעות
כיצד ניתן לפתור את הגרעון הן בגין העצמאיים והן בגין התלמידים. היו
כאלה שאמרו שלא צריך חשבון נפרד אלא חשבון כולל. כאשר חברי קיבוצים
ומושבים מצטרפים לקרן יש מי שרואה אותם כעובדים עצמאיים ויש מי שרואה
אותם כעובדים שכירים. שר העבודה אמר שהוא רואה בהם עובדים שכירים ולא
עצמאיים.

מדוע הקיבוץ מצטרף היום מכיון שכדאי
לו. עובדה שפעם הוא לא הצטרף כי לא היה כדאי לו. לא מן ההכרח שבכל יום
יצא הקיבוץ מרווח או להיפך בהפסד. כאשר ניהלנו את הדיונים עם הקיבוצים
יצא שזה מגדיל את הגרעון של הקרן ב-3 מיליון לירות בשנה. אבל אל נשכח
שאז היו הקופות הרבה יותר ארוכות ויותר אנשים שירתו במילואים, אבל זה
לא תמיד כך. היום אנחנו עדים לתקופה מסוימת שלא משרתים במילואים תקופה
ארוכה ולא הרבה אנשים משרתים במילואים. כך שעכשיו יצא שהקיבוץ משלם יותר
מאשר מוציא מהקרן.

הגרעון של העצמאיים מחבטא מעל 100
מיליון לירות. הגרעון של התלמידים מתקרב ל-100 מיליון לירות. העצמאיים
טענו שבחשבון השכירים ישנם בני מיעוטים שכירים ויש נשים. המשקל של הנשים
השכירות בתוך הציבור הוא 33% לעומת עובדים עצמאיים שהוא 11% - מדוע
שהקופה של העצמאיים לא תזכה בזה? - בגע אין מסקנות בענין זה וכאשר יהיו
נביא אותם הנה.

אם מישהו רוצה למדוד מה משקל הקיבוצים
על התקציב היום שניהלנו את הדיונים זה היה בסדר גודל של מינוס 3 מיליון
על חשבון העצמאיים.

ה. זיידל:

אם כבר מקיימים דיון על תיקונים בחוק
ואנחנו כבר יודעים שישנם שני ענפים בתוך

הקרן עם גרעון אולי כדאי לעשות את הדיון משולב כי אתם בודאי תציעו
הגדלה כדי לבסות את הגרעון?

ד. בן-חורין:

לא בטוח. המחשבה היא לפנות לאוצר שהוא
יכסה את זה. לגבי תלמידים הקרן רוצה

שהתלמידים יכסו את חשבונם עד גבול של 10% מסך הכל התגמולים ואח 90%
שיכסה האוצר.

ד. בן-חורין:

לגבי הקיזוז - לפני מספר שנים היה תלמיד בבית-ספר לרפואה בירושלים שסרב לשלם דמי ביטוח ואמר אני לא צריך אתכם. היו לו שני ילדים והוא נפטר בעת שירותו במילואים. המוסד לביטוח לאומי שלל מאשתו קצבת שאירים. הדבר הגיע לבית המשפט ושם שאלו את המוסד איך יתכן ששצד אחד נתתם תגמולים ומצד שני אחרי חודשים כאשר קרה המקרה אתם לא נותנים. אילו הייתם חושבים הייתם לוקחים קצת מהסכום הזה והזכות היתה נשארת - זה לגבי הסיפור. זה הטריד את אנשי המוסד.

היו"ר ש. ארבלי:

מאחר וחה"כ דיציאן לא כאן אני רוצה להעלות את ההערות שלו שהיו במליאת הכנסת, שבחלקן זהות לשאלות שהציג חה"כ זיידל. גם הוא טען לגבי דטרואקטיביות. בהחלט ההסבר מניח את הדעת. זה לא גורם שמצטרף היום לביטוח הלאומי אלא הוא בא להרחיב את הביטוח של החברים שלו על עוד ענף. המס קיים וההתחשבות היא פשוטה מאד, באותה המידה שהם שילמו כך הם יקבלו.

חה"כ דיציאן הציג עוד שתי סוגיות:

האחת מתייחסת לסעיף 6 שמדבר על סמכות הקרן לקזז כל חוב. מה שאומר מר בן-חורין זה מתייחס בעיקר לעצמאיים והם מעונינים שיקזזו מהם. הדבר השלישי בנוגע לתקנות ולקביעת מועדים - הוא אומר: אין זו רק שאלה משפטית גרידא, אלא שאלה שאולי גם לוועדת העבודה, המטפלת בכל העניין, יש מה להגיד בקשר למועדים הללו.

ת. פנחסוביץ:

בכל מקום שיש ערעורים אנחנו קובעים ששר המשפטים הוא הקובע פרוצדורות של הגשת תביעות משפטיות. זה נע בין 35 יום עד 60 יום. לפעמים מוסיפים שהשופט יכול להאריך את התקופה אם היו סיבות מצדיקות, למשל, אם היה חולה.

ה. זיידל:

אולי לוועדת העבודה יש להגיד משהו לגבי המועדים?

היו"ר ש. ארבלי:

אני רוצה לשאול שאלה בקשר לנערים עובדים? - עד עכשיו היה סידור בקשר לנערים עובדים מה היה הסידור והאם באתם בדברים עם נציגי הנוער העובד?

לגבי ביטוח אבטלה חלק קבענו בחוק וחלק אמרנו בתקנות באישור ועדת העבודה. פה לגבי הכללים האלה שהם דברים עקרוניים שצריך לקבוע אותם, לא צריך להשאיר רק לקביעה של שר העבודה. או שנקבע את זה בחוק או שהתקנות יובאו לאישור ועדת העבודה.

ד. בן-חורין:

כל העסק צץ אחרי מלחמת יום הכפורים. אמנם הניצנים התחילו לפני זה אבל אחרי מלחמת יום הכפורים הרשות של הגדנ"ע חיפשה דרך איך לשלב את שתי המטרות של חינוך שרום-צבא ושל הורדת נערים מן הרחוב. הם התקשו במיוחד לגבי הנוער העובד. אמרנו להם: אנחנו מהקרן לא יכולים לשלם כל זה לא מילואים אבל את המטרה ראינו גם אנחנו. בשנה האחרונה זה היה 50,000 ימים והם אמרו שזה לא שירות אלא יוצאים ידי חובה. אבל אם העניין יהיה מסודר יצאו יותר. מצאנו פתרון שהדבר הלך מסעיף 200 של חוק הביטוח הלאומי. אמרו חברי המועצה בשביל מה לקחת את זה מסעיף אחר? - בואו נעשה את אותו הדבר אבל בלי לערבב שני דברים. האנשים מן הגדנ"ע אמרו שהם יכולים לתכנן את הדבר מחדש ואפילו פי ארבע רק כאשר ידעו על מה לבסס את זה.

היו"ר ש. ארבל:

כלומר, בניתם את השיעור הזה על פעמיים או שלוש פעמים?

ד. בן-חורין:

הם טוענים שלא יכולים בשנה הראשונה להקיף את כל הבעיה. אם זה רבע אחוז מתוך סך הכל של 700 מיליון גבייה, מאחוז אחד יוצא 7 מיליון ורבע מ-7 מיליון זה 1.8 לשנה - זה די והותר. אולי יש חפיפה בין צבא ורשות אזרחית. גם הועד למען החייל. ברגע שזה ייכנס יכול להיות שהתכניות יהיו גדולות. בשנים הראשונות זה יספיק.

היו"ר ש. ארבל:

מה גובה ההענקה שצריך לתת לנער?

ד. בן-חורין:

30 לירות ליום. אנחנו רוצים להצמיד את זה 40% לשכר הממוצע במשק.

היו"ר ש. ארבל:

עכשיו אני רואה עד כמה זה מחייב את אישור ועדת העבודה כדי שנוכל לדבר על גובה המענק. ניתן הזדמנות להסתדרות הנוער העובד לומר משהו בענין זה.

לגבי שרותי רווחה - האם ניתן לתת הסבר יותר מפורט כמה הוצא למטרה הזאת? - את הפעולה הזאת התחילו לעשות אתרי מלחמת יום הכפורים או גם לפני זה עשיתם? - איזה ניסויים ומחקרים אתם רוצים לעשות?

ד. בן-חורין:

לאמיתו של דבר אין לנו היום תכניות אם כי למעשה נעשו מספר דברים. השיר אלמוגי הכריז על מענק לצורך הקמת מועדון בחיפה ובצאלים. הצבא התקשה בשעתו במימון של נערים אלה ואמר שהיה יכול לעשות את הפעולה בצורה יותר רחבה ולהחזיק אותם זמן יותר ארוך. ועד שיגיעו לצבא יהיה להם מקצוע ביד. הנסיון הזה הצטבר אצל הצבא. אמרנו: אם הדבר הזה יתקבל נצבור את הנסיון של צה"ל, הן במחנה עמנואל והן בצאלים.

היו"ר ש. ארבל:

אני יודעת שאת הטובים שולחים לכפר-סבא כדי להיות עוד שנה במסגרת. אבל מיום גמר הלימודים ועד הגיוס לצבא יש תקופת זמן שמאד קצרים לה, כאשר הנער הזה עוזב את המקום.

נשאלת השאלה האם מה שאתה אומר על הנסיון הזה כולל גם את הדבר הזה או לא?

ד. בן-חורין:

לא אוכל להגיד בוודאות אבל אני חושב שגם זה כלול בשירותי רווחה. אלו הדברים שהמועצה תחליט עליהם.

היו"ר ש. ארבל:

איך אפשר להבטיח שהדבר יובא לוועדה? - אנחנו רוצים לתת את דעתנו בנושא הזה.

ד. בן-חורין:

סעיף 14(א) חל על שניהם. רציחי לדעת האם כל תכנית נצטרך להביא לכאן? - למשל, אם יחליטו לעשות איזה פעולה במחנה עמנואל?

היו"ר ש. ארבלי:
לא זו הכוונה. אנחנו לא ניכנס לפרטי פרטים מה מחנה זה או אחר עושה. אלא רוצים לדעת את המדיניות והמגמות. רוצים לדעת איזה מחקרים, בלי פרוט.

ה. זיידל:
שקן ההשוואה תקבע באישור הוועדה את העקרונות של המדיניות למתן מענקים.

מ. לויץ:
זה מתייחס למה שנקרא קידום פעולות רווחה. אף פעם לא התנינו את זה לנורמט מוגדרות מראש. פה ראינו את האופי הדינמי של הפעולה וזה מפעם לפעם משתנה. אפשר אולי לבקש שאנשי המוסד ידווחו מפעם לפעם מה נעשה בענין.

ת. פנחסוביץ:
אפשר לכתוב: ידווחו מדי פעם.

מ. לויץ:
למשל, לגבי פעולות למניעת אבטלה לא נתבקשנו לקבוע עקרונות. מדוע פה דורשים דבר כזה?

ה. זיידל:
מה יתן לנו הדיווח אם איננו יכולים לשנות?

היו"ר ש. ארבלי:
אני מציעה 0.25 אבל תשאירו אפשרות לשנות את זה.

ת. פנחסוביץ:
בממשלה היה דיון ארוך מאד על האחוז הזה.

ה. זיידל:
בנוגע למענקים ושירותי רווחה אני עומד על כך שייאמר במפורש שיקבעו כללים באישור ועדת העבודה. מדובר על קרן השוואה ועל מועצה ציבורית. יורשה לי, אבל לפעמים במועצה יש גם אינטרסים שונים. קרן השוואה נוצרה בדרך כלל לשלם למשרתים במילואים. ברגע שמדובר על שירותי רווחה אני במקומכם הייתי מבקש שוועדת העבודה תקבע את המדיניות כדי להיות משוחרר מהכל. אתם באישור ועדת העבודה קובעים את המדיניות לגבי המענקים אבל אפשר לשנות את זה מדי שנה. אני חוזר ואומר שיש להבדיל בין קרן לביטוח רגיל לבין שירותי רווחה. אני מבקש שתסכימו להכניס את הסעיף הזה.

היו"ר ש. ארבלי:
אני רוצה להזכיר שבחוק ביטוח אבטלה קבענו 0.25 אבל ועדת העבודה רשאית לשנות את המספר הזה עד 10%. פה מדובר בתקנות ואם רוצים להעלות הולכים קודם לקרן השוואה ולאחר מכן באים לוועדה. חקיקה היא יותר קשה ומושכת מאשר חקיקת משנה.

ת. פנחסוביץ:
אני רוצה להבהיר - הכוונה היא לא שוועדת השרים היא שתחליט על כך אלא שזה יפורסם ותינתן אפשרות לכל חבר-כנסת ולחבר ממשלה להעיר ולראות את זה לפני כן. דברים כאלה לא ייעשו בתקנות בלי ידיעה מוקדמת.

היו"ר ש. ארבלי:
הם אומרים התייעצות עם שר האוצר - בבקשה.

אני מתנגד לכך. מספיק אישור של ועדת העבודה ואין צורך בהתייעצות עם שר האוצר.

ה. זיידל:

האוצר.

היו"ר ש. ארבלי:
שר העבודה בהתייעצות שר האוצר בדבר האפשרות להגדיל בעתיד את ה-0.25%.
אולי הפעולות האלה יצדיקו את עצמן וירצו בכל זאת להגדיל את הסכום הזה.

מ. לויין:
נדמה לי שיש פה טעות אופטית מסויימת. גם בקרן אבטלה וגם בנכות בטעיף 220 מדובר על יצירת כעין קרן בפני עצמה. באף מקום אין התייחסות לקביעת נורמות עקרוניות מוגדרות. הכל כל כך כללי חובק זרועות. פה אמרנו: לרבות ביצוע מחקרים ופעולות נסיוניות. אי אפשר פעולות נסיוניות להגדיר את זה כעקרון.

היו"ר ש. ארבלי:
המושג שירותי רווחה זה עולם ומלואו. תגביר משהו בענין הזה.

מ. לויין:
זה מופיע בחוק הביטוח הלאומי בשלושה מקומות ובהיקף יותר גדול כמו נכים ומובטלים ולא עשינו את הדבר הזה. יכול להיות שבעוד 5-7 שנים יהיו לנו דפוסי מחשבה מוגדרים ונוכל לתת עקרונות.

היו"ר ש. ארבלי:
היה רצוי, לטובת הענין, לא להשאיר את הדבר בלתי ידוע. באיזה תחומים אתם הולכים לעשות ניסויים או מחקרים, או להשאיר את זה לתקנות.

בענין השיעורים - נכניס סעיף שיאפשר הגדלה בתקנות באישור הוועדה. לגבי הנוער - יקבעו תקנות, באישור ועדת העבודה. אנחנו מבקשים יותר פרוט עד כמה שאפשר כדי שנדע על איזה מחקרים אתם הולכים לעשות? - כי לגבי ביטוח אבטלה קבענו שם הכשרה מקצועית, ניידות וכו'. כלומר, קבענו באיזה תחומים.

ד. ג. חורנין:
כל העסק הזה הוא נסיוני.

ה. זיידל:
יש עכשיו ויכוח בציבור בענין הזנה. אם החוק היה אומר שהביטוח הלאומי, באישור ועדת העבודה מאשר הזנה, אז אתם לפעמים זקוקים לאישור שלנו.

היו"ר ש. ארבלי:
מה המשמעות של השינוי בהגדרה של מס-הכנסה?

מ. לויין:
בטלנו את פרק ו' שמתייחס לקצבת ילדי עובדים. דבר שני - פקודת מעבר שהתבטלה.

מ. רונן:
בנוגע לחישוב שהראה מינוס 3 מיליון - החישוב נעשה בספטמבר 1974. באותה התקופה פעלה ועדה אמדנית ע"י שר העבודה לבדוק את הנושא ולפי הנתונים אז הגיעו לאותה הערכה. מאז ועד היום, לשמחתנו, מספר ימי המילואים הצטמצם ותשלום דמי הביטוח לא השתנה. לכן נדמה לי שמאז ועד מרץ 1976 התוצאה צריכה להיות מאוזנת, פלוס מינוס 200,000 לירות. יש שוני גדול בין משק אחד לשני, בהחאם למבנה של המשק.

מ. רונן:

אין לי ספק שתשלום דמי הביטוח יהיה
ב-100%, מאידך יש לי ספק אם התביעות
ההיינה 100%. אמנם נתנו הנחיות לכל המשקים אבל אין לי ספק שיש אחוז
מסוילים של פחות, תלושים שלא יוגשו - לכן כל זה מחזק את דעתי שהיינו
או הפלוס יהיה קטן.

פ. גרופר:

פה מדובר על קיבוצים ומושבים שיתופיים.
לגבי המס - ייתשב להם כאילו הם עובדים
שכירים ולגבי השכר יקבלו את הכל. אין אפשר להסביר את זה? - אדם שהוא
חבר קיבוץ או מושב הוא לא באותו מצב של שכיר שעובד אצל מישהו. הוא למעשה,
אם נתרגם את זה, הוא בעל משק בתור חבר קיבוץ או חבר מושב שיתופי כי
אותו מושב שהוא לא שיתופי משלם לפי עצמאי. יוצא איפוא שישנם שני חברי
מושב רק צורת חיים אחרת שהתשלומים שלהם שונים. אדם שכיר משלם הרבה פחות
מאשר אדם עצמאי.

היו"ר ש. ארבלי:

הקיבוץ נחשב כמעביד.

פ. גרופר:

ברור לי כל המבנה הזה. במשך השנים נתקלנו
בזה בעוד חוקים שכך בנו אותם כמו חוק
מס-רכוש. היום כל המנהלים של המוסד הזה היו רוצים לבטל את מה שעשו.
בדקתם האם כדאי לתפור משהו מסויים שבעוד כמה שנים אנחנו נצטער על זה?
במקום שהמלמה תהיה לפשט בכל החוקים ושתהיה צורה אחידה ולא בצויים לפי
צורת חיים.

ת. פנחסוביץ:

אין אפשר?

פ. גרופר:

האם הקיבוץ הוא שכיר? - הוא לא שכיר.
היום זה לא מה שהיה פעם. אם חבר קיבוץ

עוזב היום הוא מקבל הרבה מאד.

מ. רונן:

בעוונותינו הרבים חוק האיגוד השיתופי
עוד לא אושר עד היום ומדינת ישראל בשנת
ה-28 לקיומה עוד לא הגיעה לזה שיש חוק קיבוצים. אם יש מישהו שטובל
מזה הרי זה אנחנו אבל אנחנו מוכרחים לחיות במציאות הזאת. החוקים
פתרו את הבעיות המיוחדות שמתעוררות מהמהות של הקיבוץ או של המושב
השיתופי. בחוק הביטוח הלאומי עוד בנובמבר 1958 קבעו לענין חוק זה
שרואים את חבר הקיבוץ כשכיר. עכשיו ההצעה כאן היא להשוות את מעמדו
של חבר קיבוץ בקרן השוואה בדיוק כמו בחוק ביטוח לאומי. חבר הקיבוץ
אינו צובר רווחים, בניגוד לחבר מושב שהוא רוכש. נכון שעכשיו מטפלים
בנושא של הגדלת הפיצויים לגבי חבר קיבוץ שעוזב את הקיבוץ.

לוא היינו משלמים כעצמאיים בסכום יותר
גדול התוצאה החשבונית לא היתה משתנה כי היינו מקבלים גם לפי בסיס יותר
גבוה. ההצעה פה היא להשוות עם חוק הביטוח הלאומי.

אני רוצה להוסיף דבר נוסף - בזמנו כאשר
איש היה נפגע בתאונה הוא היה נשאר בחוסר כל. מצאנו פתרון שבכל מקרה
כזה האיש או משפחתו מקבל תוספת חגמול משמעותית מאד אם הוא עוזב את
הקיבוץ. הקיבוץ חייב לפצות אותו על זה ולא לשלוח אותו בחוסר כל כפי
שהיה בעבר. יש כללים אחידים וכעקרון המשק חייב לתת לו תוספת של 100%.
אם הוא קיבל תשלום חודשי לאורך ימים או מהוון אותו זה ענין של הסכם
של נוחיות ושל שיקול. אם כבר הזכרת נקודה זו מצאתי לנכון למסור על כך.

מ. רונן:
 בקרן השוואה אנחנו נשלם לפי בסיס נמוך ונקבל לפי אותו בסיס. לגבי הביטוח הלאומי אנחנו משלמים ומקבלים לפי בסיס נמוך. אבל במקרה של עליפת הקיבוץ הוא מפצה ויש מספר מקרים בודדים מאד שזה הופעל.

פ. גרופר:
 חוק הביטוח הלאומי מטרתו עזרה הדדית. אני כעצמאי יש לי סיכויים לא לקבל כלום כל תקופת הצבירה שלי בביטוח הלאומי. בגיל 65 אמנם אני אפסיק לשלם אבל לא אקבל כלום עד גיל 70. יוצא איפוא שאני משלם כל חיי כדי שמישהו אחר לא יסבול. כאשר מדברים על הסקטור הקיבוצי היכן קיימת פה העזרה ההדדית למה הוא צריך לשלם פחות ולקבל פחות? אני אומר שישלם יותר ושלא יצטרך לזה ובגיל 70 הוא יתחיל לקבל.

האם לא צריך לחשוב על כך שיחיה חוק אחיד? - מה שחל עלי יחול גם על חבר-משק ויקבל מה שמגיע.

ה. זיידל:
 אני רוצה לתמוך בחוק כי אני רואה בחוק זה נסיון ראשוני להשוות את-חברי הקיבוצים והמושבים השיתופיים לאזרחים אחרים ולצעירים אחרים שהולכים למילואים. יש אחוז גדול של התנועה ההתיישבותית שהולך למילואים. יש כאן עניין פסיכולוגי. אני יודע שהקיבוץ בדרך כלל מפצה את האיש אם קורה משהו. אבל האדם שיוצא למילואים ואינו עובד באותה התקופה אינו מקבל דבר לעומת זאת חברו שאינו חבר קיבוץ ומשרת במילואים מקבל כסף. החוק הזה בא לתקן את הדבר הזה. אני טוען שגם בענין פנסיה ובדברים אחרים כי הקיבוץ של היום הוא לא הקיבוץ שהיה לפני 30 שנה. יש הרבה חומריות. אנחנו צריכים להיות מעוניינים, כאזרחים, לתמוך בחוק הזה שהוא ראשית הדרך להשוואה.

פ. גרופר:
 גם אני לא נגד שבן קיבוץ יקבל כמו בולם ואולי יותר.

היו"ר ש. ארבל:
 אילו הייתה לנו צורת חיים אחידה גם במסגרת ההתיישבות החקלאית אז הייתי יכולה להבין את דבריו של הה"כ גרופר. אבל יש לנו צורות חיים שונות ומביאים בחשבון את חירות הכלל ורצונות. אילו המוסד לביטוח לאומי היה בא וקובע כללים אחידים לגבי האוכלוסיה הזאת זה היה נוגד את כל המציאות שלנו ואת צורת החיים שבנינו בארץ הזאת. אני חושבת שהביטוח הלאומי מתאים את עצמו לצורות השונות ולאפשרויות הקיימות.

כאב לנו בעבר, כאשר דיברנו על קרן השוואה, מדוע הקיבוצים לא נכללו במסגרת הזאת? - מצד אחד שאלנו מדוע חבר-קיבוץ צריך להיות נבדל מאחרים? - שישלמו עבורו ויקבל כמו כולם. גם לגבי השכירים לא כולם משלמים באופן שווה כל אחד משלם לפי ההכנסה שלו. אותו הדבר לגבי קיבוץ - כל קיבוץ ישלם לפי ההכנסות שלו. אותו הדבר לגבי עצמאי - אם הוא מצהיר יותר הוא מקבל יותר. מבחינה זו אינני יכולה לבוא בטענות אלא צריך לציין בהערכה את הדבר הזה. זה נותן הרגשה טובה של שותפות כוללת של כלל האוכלוסיה, של נשיאה בעול הבטחון. חלקה של ההתיישבות הוא הרבה יותר גדול מאשר המשקל שהיא מהווה באוכלוסיה גם מבחינת המשקל הסגולי הכמותי והאיכותי. כאשר המשק שולח את הבחורים שלו לשירות מילואים הוא נזקק למתנדכים והעול נופל על החברים האחרים. אנחנו רואים בחיוב את ההכללה הזאת וניתן לה את מלוא התמיכה.

מ. לוינ:

סעיף 1: (1) בסעיף קטן (א) בהגדרת "הכנסה", פסקאות (2) ו-(3) - בטלות;
(2) סעיף קטן (ב) - בטל, והסימון (א) יימחק.

היו"ר ש. ארבלי: הוחלט: לאשר סעיף 1.

מ. לוינ:

סעיף 2: בסעיף 3(ו) לחוק העיקרי, בפסקה (2), המלה "במקום" - תימחק. אנחנו מציעים למחוק את המלה במקום כי יש בזה הטעיה מסויימת. יכול להיות שהכשרה מקצועית משתנה על כמה מקומות ויש בזה הטעיה מסויימת. משום כך אנו מציעים למחוק את המלה "במקום".

היו"ר ש. ארבלי: הוחלט: להעתיק את הסעיף מחדש.

מ. לוינ:

סעיף 3: בסעיף המקורי כתוב: עובד שאינו עובד חדשי... ישולם לו התגמול על ידי קרן החופשה. פה אנחנו מציעים שזה ישולם לו על ידי קרן ההשוואה. התגמול מושחת על השכר של התקופה שקדמה לשירות. אנחנו נרכז את כל הקרנות והאדם יהע שיש לו כתובת אחת ולא יצטרך להתרוצץ ממקום למקום.

ה. זיידל: קרן חופשה זה קרן חופשה שנתית. מה זה קשור לקרן השוואה ולמילואים?

מ. לוינ: בחוק קשרו את זה לקרן חופשה.

היו"ר ש. ארבלי: זה היה דבר טכני איפוא לשלם לו.
הוחלט: לאשר סעיף 3, אבל אני לוקחת על עצמי לשאול את ההסתדרות בעניין זה.

מ. לוינ:

סעיף 4: לגבי הכותרת יש לכתוב: תגמול בשירות מילואים נוסף. לגבי הסעיף עצמו: מוצע לקבוע בחוק כי המשרת במילואים שנקרא לשרת שירות נוסף חוץ פרק זמן שייקבע בתקנות, רואים אותו בתקופת שירותו השניה כזכאי לתגמול, כאילו המשיך ברציפות בשירותו הקודם. זולת אם לטובתו הוא שחישב התגמול ייעשה ללא התייחסות לשירותו הקודם.

היו"ר ש. ארבלי: הוחלט: לאשר סעיף 4.

מ. לוינ:

סעיף 5: (1)(2): פה צריך להוסיף באישור ועדת העבודה של הכנסת. שנית - כל הרישא מפסקת לגבי פיתוח שירותי רווחה. פה נחשוב אם אפשר לרפד את זה. הסיפא של (2) תופסת לגבי שני הדברים, פשוט בהדפסה נפלה טעות. צריך לכתוב: ובלבד שסך כל הענקות לשנה לפי סעיף זה לא יעלה על 0.25% מאומדן הגביה השנתית של קרן ההשוואה.

מ. לוינ:

יש תיקון קטן בסעיף 25 (ג). אמרנו: תשלום ע"י קרן השוואה לפי סעיף זה ולפי סעיפים קטנים ג', ד' ו' ייעשו באמצעות הביטוח לאומי. זה מתייחס גם לסעיף 6 ב' אותם העובדים שהתשלומים נעשו ע"י קרנות החופשה, וייעשו עכשיו ע"י קרן השוואה, אבל לא קרן השוואה משלמת אלא המוסד לביטוח לאומי. לכן פה מציעים אחרי סעיפים קטנים להגיד: ב' ג' ד' ה' ו'.

סעיף 6:

מדבר בענין הקיזוז.

סעיף 7:

בסעיף 26 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), הסיפה המתחילה במלה "אולם" תימחק. היות ובטלנו את התשלומים באמצעות קרן החופשה גם זה נעשה מיותר.

היו"ר ש. ארבלי:

הוחלט: לאשר סעיף 5 עם ריפוד קל. לאשר סעיף 6 ולאשר סעיף 7.

מ. לוינ:

סעיף 8:

יש תיקון קטן שנובע מתיקונים אחרים אבל אני רוצה לבדוק את זה לפני כן בחוק. אם כתוב שם (א) זה טעות אבל אם כתוב (ג) זה עונה על הבעיה.

היו"ר ש. ארבלי:

הוחלט: לאשר סעיף 8.

מ. לוינ:

סעיף 9:

תחילתה של החובה שעל קיבוץ ועל מושב שיתופי לשלם לפי החוק העיקרי בעד חבריהם לקרן השוואה, ושל זכות חבריהם לחגמול, מיום י"א בתמוז תשל"ד (1 ביולי 1974).

היו"ר ש. ארבלי:

הוחלט: לאשר סעיף 9.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30